

Найдюнов Олександр Григорович – кандидат філософських наук, доцент, докторант відділу соціальних проблем вищої освіти та виховання студентської молоді Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

ЕВРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЕНТРОПІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У процесі своєї життєдіяльності людина, родина, суспільство чи його підсистема можуть розвиватися або деградувати. Критерії соціального розвитку є однією з найдискутуваніших філософських проблем. Нас влаштовує розуміння, яке дають українські суспільствознавці: «Соціальний розвиток передбачає структурну перебудову суспільства, зміну його соціетального типу. Він передбачає перетворення соціальних відносин, у т. ч. відносин власності, соціогрупової структури, характеру і способу функціонування соціальних організацій, інституційного порядку суспільства. Соціальний розвиток є історичною еволюцією соціальної системи або конкретного суспільства від більш простих до більш складних форм його організації» [1,с.121]. Можна стверджувати, що розвиток це певне накопичення, надбання певних позитивних структурних змін, що поліпшують функціонування суспільства та його соціальних інститутів. Однією з теорій, яка для розуміння соціального розвитку містить певний евристичний потенціал є теорія соціальної ентропії.

Ідею соціальної ентропії суспільствознавство запозичило у лауреата Нобелівської премії з хімії І. Пригожина, який першим сформулював закономірності ентропійних процесів у відкритих системах. Із середини ХХ ст. філософія і соціологія бере на озброєння поняття ентропії.

Осмилення соціальної ентропії знаходимо у працях таких представників українського та російського наукового простору як Л. Бевзенко, В. Василькова, Г. Гольц, Л. Горбунова, І. Добронравова, Г. Калитич, Ю. Канигін, В. Каплунов, В. Мазур, Л. Мосіонжник, А. Назаретян, Г. Нестеренко, М. Ожеван, Є. Сєдов, Ю. Сурмін, Л. Пріснякова, О. Скомаровська, Т. Черненко, О. Чернищенко та інші.

Найбільш відомими європейськими та американськими теоретичними здобутками застосування ентропії щодо суспільних процесів є роботи К. Бейлі [2] і М. Форсе [3]. У працях Вальтера Б. Міллера, Дж. Ротштейна, Уолтера Баклі, Орріна Клаппа та ін. аналізується організація соціуму в термінах ентропії і негентропії, головний зміст яких подаємо у вигляді таблиці.

Негентропія	Ентропія
Порядок, лад	безладдя
нерівновага	рівновага
неоднорідність	однорідність
нерівність	рівність
нестабільність	стабільність
знання	незнання

Соціальну ентропію розуміють як кількісну та якісну невизначеність стану суспільної системи, при якій подальший процес її розвитку може мати різні результати або як міру відхилення соціальної системи або її підсистеми від еталонного (нормального, очікуваного) стану, коли відхилення проявляється в зниженні рівня організації, ефективності функціонування, темпів розвитку системи. Бачинін В. А. дає наступне визначення: «Соціальна ентропія – це динаміка розпаду об'єктивних і суб'єктивних нормативно-ціннісних структур, що супроводжується ослабленням або повною атрофією

їх соціалізуючих і регулятивних функцій» [4,с.341]. Такі українські дослідники як Ю. Канигін і Г. Калітич, тлумачать ентропію як міру віддаленості людської спільноти від оптимального рівня свого функціонування [5], тобто чим більша віддаленість, тим більша ентропія.

Таким чином, евристичний потенціал теорії соціальної ентропії полягає в тому, що дає можливість проаналізувати функціонування соціального організму як цілісної системи. Це функціонування може відбуватися оптимально або якимось інакше. Оптимальним є таке функціонування суспільства коли виконується головна умова – здатність до саморегуляції та самовпорядкування. До цього здатні живі системи. Соціальні системи, на відміну від біологічних систем, функціонують в ситуації постійної соціальної зміни. Ця зміна може як збільшувати так і зменшувати впорядкованість суспільства.

Впорядкованість суспільства збільшується за умови його нерівноваги, нерівності, неоднорідності, нестабільності та наявності знань. І ось тут з'ясовується найголовніший евристичний момент теорії соціальної ентропії: де міра оцим параметрам?

Нерівновага суспільства забезпечує його динаміку, розвиток. Одним із факторів, що забезпечує суспільну нерівновагу є приватна власність. Саме вона дає можливість сформувати громадянське суспільство, яке протистоїть перетворенню суспільства в стабільну систему. Неоднорідність вказує на те, що в суспільстві повинні бути різні соціальні класи. Класово однорідне суспільство, яке намагалися створити більшовики є згубним для соціальної саморегуляції. Нерівність входить у суперечність з традиційними уявленнями, що склалися з часів французької революції. Зокрема, народ не може бути увесь при керівництві: є ті, хто керує, і ті, ким керують. Знання – один із найцінніших ресурсів наведення соціального ладу.

Теорія соціальної ентропії спрямовує вченого розібратися як кожному народу відрегулювати діяльність соціальних інститутів, взаємодію соціальних спільнот так, щоб суспільство завжди зберігало здатність до самооновлення і саморегуляції. Саме це є умовою для позитивної соціальної динаміки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриленко І. М. // Соціальний розвиток: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів / І. М. Гавриленко, П. В. Мельник, М. П. Недюха. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 484 с.
2. Bailey K.D. Social Entropy Theory.-- New York, 1990. – 318 p.
3. Force M. L'ordre improbable. Entropie et processus sociaux. – Paris, Presses Universitaires de France 1989. – 249 p.
4. Бачинин В. А. Социология [Текст]: академ. курс / В. А. Бачинин; Ассоциация «Юридический центр». – СПб.: Издательство Р.Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 869 с.
5. Каныгин Ю. М. Основы теоретической информатики [Текст] / Ю. М. Каныгин, Г. И. Калитич. – К.: Наукова думка, 1990. – 232 с.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

О. Я. Чебикін - ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України, Заслужений діяч науки і техніки України.

Заступник голови:

Є. Р. Борінштейн - завідувач кафедри філософії та соціології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор філософських наук, професор.

Члени оргкомітету:

О. В. Лісеєнко доктор соціологічних наук, професор

І. Г. Мисик доктор філософських наук, професор

І. В. Балащенко кандидат філософських наук, доцент

З. М. Атаманюк кандидат філософських наук, доцент

Л. Л. Бобровська лаборант кафедри філософії та соціології

Схвалено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 2 від 28 вересня 2014 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської інтернет-конференції молодих учених та студентів

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО- ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ»

14 жовтня 2014 року

Одеса - 2014

ЗМІСТ

<i>Боринштейн С. Р.</i> ДОБРО И ЗЛО КАК СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ КАТЕГОРИИ	3
Секція № 1. СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОТВОРЕННЯ	
<i>Атаманюк З. М.</i> ДО ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ	5
СЕКЦІЯ № 2. СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК РЕТРАНСЛЯТОР НОРМ І ЦІННОСТЕЙ БУТТЯ	
<i>Ананьева Е. П.</i> МУЛЬТИКУЛЬТУРНАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ В СИСТЕМАХ ОБРАЗОВАНИЯ ПОЛИЭТНИЧЕСКИХ СООБЩЕСТВ	7
<i>Карпенко О. В.</i> РОЛЬ КИЇВСЬКОЇ РИСУВАЛЬНОЇ ШКОЛИ МИКОЛИ МУРАШКА У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬОГО АВАНГАРДУ В УКРАЇНІ 1910-30-Х РОКІВ	9
<i>Кулешова Т. В.</i> ОСВІТНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ СПОЖИВАННЯ	11
<i>Рибка Н. М.</i> ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ У ГЛОБАЛЬНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	13
<i>Рогова О. Г.</i> НАПРЯМКИ РОЗКРИТТЯ ДУХОВНО-ЦІННІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЕТИКИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	14
<i>Сандюк Л. О., Сулим О. В.</i> ГУМАНІТАРНА ОСВІТА ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ	16
<i>Саюк О. О.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПОБУДОВИ ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	18
<i>Уйсімбасева Н. В.</i> ЦІННІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	20
<i>Урсул В. С., Мисик І. Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКЦІЙНОГО ДИСКУРСУ З ТОЧКИ ЗОРУ КОМУНІКАТИВНИХ ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ	21
<i>Хміль Х. О.</i> ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І «КОЛІЗІЇ ГАМЛЕТИЗМУ»	23
<i>Черепанова С. О.</i> ГУМАНІТАРНО-ЦІННІСНІ ОСНОВИ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ: УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИКЛИКИ	25
<i>Юшкевич Ю. С.</i> ФІЛОСОФІЯ ЯК РЕТРАНСЛЯТОР МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	27
СЕКЦІЯ № 3. РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Крапівник Г. О.</i> ВІДНОСИНИ МІЖ МИСЛИВЦЕМ І ЖЕРТВОЮ В ДЕТЕКТИВНОМУ ЖАНРІ	29
<i>Маслова В. П.</i> ФОРМИРОВАНИЕ ДУХОВНОЙ ЛИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ	32
<i>Муляр В. І.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТІЙНІ РАМКИ ОСОБИСТОСТІ	33

<i>Сабіщенко О. В., Данилова Т. В.</i> ОНТОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЛОГІКИ СПІЛКУВАННЯ У ЖИТТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	36
<i>Уйсімбаєва М.</i> ОСОБИСТІТЬ ЯК АКТИВНИЙ СУБ'ЄКТ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	39
<i>Цибра М. Ф.</i> ТРАНСПЕРСОНАЛЬНА ПАРАДИГМА В СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ЗНАННІ	41
<i>Янушевич І. А.</i> ОСОБИСТІТЬ В УМОВАХ СУСПІЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ	42
СЕКЦІЯ № 4. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Ворников В. И.</i> СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ КОНВЕНЦИОНАЛЬНОГО «ТЕКСТА»	44
<i>Куба В. В.</i> СОЦІАЛЬНО – ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ «ДУШІ»	46
<i>Наханетова О. В.</i> К ВОПРОСУ О РАЗВИТИИ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ	48
<i>Нивня Г. А.</i> РИТУАЛ В РАМКАХ ХРИСТИАНСКОЙ РЕЛИГИИ	50
<i>Палазова Т. М.</i> ИНТЕГРАЦИЯ УКРАИНЫ В ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ	52
<i>Сайфудинова Е. В.</i> ПРОЦЕССЫ СОЦИАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ МОЛОДЕЖИ К ТЕКУЩЕМУ СОСТОЯНИЮ ОБЩЕСТВА ЧЕРЕЗ ПРОФЕССИОНАЛЬНУЮ МОБИЛЬНОСТЬ НА ПРИМЕРЕ ИССЛЕДОВАНИЙ, ПРОВЕДЕННЫХ В ЧЕШСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКЕ И НА ЮГЕ УКРАИНЫ	53
<i>Тимохов О. В.</i> ПАНОРАМНЕ МИСЛЕННЯ В СОЦІОФІЛОСОФСЬКОМУ ВИМІРІ	55
<i>Тікаєва Ю. І.</i> ФОРМИРОВАНИЕ НОВОЙ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ РЕАЛЬНОСТИ	57
СЕКЦІЯ № 5. ІННОВАЦІЇ В НАУЦІ ТА КУЛЬТУРІ	
<i>Бойко Н. П.</i> ЧЕЛОВЕЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ В РЕАЛИЯХ СОВРЕМЕННОГО ПРАГМАТИЗМА	59
<i>Готинян-Журавльова В. В.</i> ПРО ДВОЇСТІТЬ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «КЛАСИФІКАЦІЯ»	61
<i>Добролюбська Ю. А.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИЙ РІЗИК ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ІСТОРІЇ	64
<i>Коршун Т. С.</i> СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ВІРТУАЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН ЛЮДИНА – ДЕРЖАВА	66
<i>Найдьонов О. Г.</i> ЕВРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЕНТРОПІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	68
<i>Паскалова М. І.</i> СУБ'ЄКТИВНО-ОБ'ЄКТИВНІ ПІЗНАВАЛЬНІ ВІДНОСИНИ	70
<i>Петінова О. Б.</i> ПРЕДПОСЫЛКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОВЕДЕНИЯ НОВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО ЧЕЛОВЕКА: ФИЛОСОФСКИЙ АСПЕКТ	71